DIALECTS - A SOURCE OF REJUVENATION FOR THE LITERARY LANGUAGE

Dorina Chiș-Toia
Assoc. Prof., PhD., Babeș-Bolyai University of Cluj-Napoca, Reșița University Center

Abstract: In the current context of globalization, the concern of Romanians to keep alive the traditions and customs inherited from their ancestors is increasingly evident. Unfortunately, we cannot say the same about the efforts to preserve the current literary Romanian language unaltered. The invasion of English terms is overwhelming and often makes the message almost incomprehensible. All the more so is the struggle of the people of Banat to preserve the Romanian language through various means in this part of the country at the end of the 19th century and the beginning of the 20th, should be admired. The publication of articles/books regarding the presentation of the specifics of the villages is also to be admired, this being an active concern of teachers in the rural environment. These specifics are rendered through explained regional or popular terms, examples of which are also provided, and even short stories/legends of the place.

Keywords: Romanian language, regionalism, globalization, local specifics

Majoritatea cercetătorilor afirmă că sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea reprezintă limpezirea limbii literare prin aceea că se renunță la regionalisme, mergându-se până la eliminarea acestora[1]. Pe fondul pătrunderii masive a neologismelor, întrucât presa reprezintă „canalul cel mai încăpător prin care s-au scurs la noi neologismele”[2], iar „el (neologismul) a schimbat, mai mult decât se admite de obicei, aspectul limbii române, încadrând-o din nou în spiritualitatea romanică și îndepărtând-o de comunitatea «balcanică» în care o înglobase, mai ales, cultura ce ne venea din Bizanț”,[3] nu se poate trece cu vederea faptul că, pentru a putea fi înțelese, acestea erau explicate prin termeni cunoscuți, cel mai adesea prin regionalisme. Să amintim și poziția anti-neologisme pe care o susținea cu atâta ardoare Titu Maiorescu[4] (teoretic doar; practic, articolele sale cuprind un număr însemnat de termeni noi. De altfel, ideea lui este aceea de a ocroti limba română de invazia nejustificată a neologismelor, și nu oprirea accesului și încetățenirii acestora în limbă[5]). Pe aceeași poziție se situează și colaboratorul *Foii diecesane* (FD), Gherasim Sârbu. El atrage atenția, în paginile gazetei, asupra acestui fenomen, referindu-se la „soarta fraților de un sânge din Bucovina și din părțile sătmărene, cari la început au primit în limba lor numai câte puține străinisme, dar, cu timpul, prin sporirea lor, au ajuns chiar în starea de a-și vedea primejduită naționalitatea.”[6] Făcând observația că „îndeosebi dincoace de Carpați biata limbă geme sub povara înrâuririlor păgubicioase revărsate cu îmbelșugare asupra-i, atât din partea inteligenței, cât și a poporului”[7], Gherasim Sîrbu oferă cititorilor *Unele ingerențe stricăcioase limbei*[8], cu intenția mărturisită „ca de aci să poată oricare om cu pătrundere să deducă cum va fi influințată limba noastră de străinisme în acele părți unde este zilnică atingere cu alte neamuri și pentru ca cei cărora le zace la inimă curățenia și dezvoltarea ei, și au dragoste de neam, să

[1] I. Coteanu, *Stilurile moderne ale limbii române literare*, „Limba română” nr. 2, 1960, p. 70.
[2] Sextil Pușcariu, *Limba română*, I, București, Editura Minerva, 1976, p. 387.
[3] *Ibidem,* p. 415.
[4] *Neologismele* (1881), în vol. *Critice*. Ediție îngrijită și tabel cronologic de Domnica Filimon, București, Editura Eminescu, 1978, p. 214-231.
[5] George Mirea, *Junimea și neologismele*, „Limbă și literatură”, vol. II, 1980, p. 185-202.
[6] *FD*, nr. 40/1891, p. 2.
[7] *FD*, nr. 38/1891, p. 1.
[8] *FD*, nr. 38, 39și 40/1891.

vină cu o zi înainte să lucreze întru împedecarea și înlăturarea răului”[9]. „Rău” nu este faptul că se dorește îmbogățirea lexicului limbii, ci „schimonosirea înțelesului și schilodirea formei”[10] cuvintelor de origine latină, germană sau maghiară. Așa că învățătorilor și preoților le revine sarcina de a-i „lumina” pe toți aceia care doresc introducerea cuvintelor noi în vorbire și scriere, atât în privința sensului, cât și a formei corecte. De aceea, în finalul articolului, autorul stabilește câteva reguli „pentru inteligență”, pe de o parte, și „pentru țărani”, pe de alta:

„I. Pentru inteligență

a. Inteligența să folosească neologismele de proveniență latină atât în vorbire, cât și în scriere, numai atunci când pentru anumite noțiuni lipsesc în limbă cuvinte încetățenite de mai nainte;

b. Să-și dea silința a se desbăera după putință de paradarea cu vreme și fără de vreme cu frase latine;

c. Să-și ia osteneala a învăța neologismele cum se cade mai întâi, și numai după aceea a le întrebuința, și încă întotdeauna în înțelesul în genere adoptat;

d. Să fie cu băgare de seamă la forma lor ca să nu o schimonosească;

e. În vorbire, să fie cu luare aminte ca să le intoneze așa precum cere firea limbei, și precum se obișnuiește de mulțimea învățaților și, în sfârșit,

f. Să nu le întrebuințeze atunci când, fie cu privire la înțeles, fie cu privire la formă, este în nedumerire.

II. Pentru țărani

a. Sătenii să se mulțumească a se familiariza cu neologismele de origine latină numai cu încetul și cu ajutorul școlii; și în acest caz să se restrângă cât se poate de mult la întrebuințarea lor;

b. Străinisme să nu introducă decât atunci când vreo noțiune nouă, pentru care lipsește cu totul în limba noastră cuvântul adecvat, o reclamă aceasta cu toată graba;

c. Să păstreze cu tărie cuvintele cele vechi și neaoșe românești, și să nu sufere cu nici un preț înlocuirea lor cu altele necunoscute;

d. Pe cei care, din neștiință ori din nepricepere, încearcă a introduce germanisme ori maghiarisme, să-i lămurească, mai ales preoțimea și învățătorimea, asupra rătăcirii lor.”[11]

Se poate spune că această atitudine a generat menținerea fără oprelişti a numeroaselor regionalisme, care se vor asocia cu arhaismele, termenii populari și neologismele. Trebuie subliniat, de asemenea, interesul colaboratorilor publicației **FD** pentru cercetare, în acest sens remarcându-se articolul apărut de-a lungul anului 1895, *Topografia satului Măidan*, aparținând învățătorului Sofronie Liuba și preotului Aureliu Iana.

Un prim aspect pe care îl au în vedere cei doi este argumentarea scrierii: „Am fost îndemnați de acest Prea Stimat Domn (At. M. Marienescu - n. n.) a face și o descriere a statului (!) nostru în carea să înșirăm toate numirile locale din otarul nostru, precum: numele văilor, apelor, ogașelor, dealurilor etc. așa și a datelor și legendelor istorice ce să mai susțin în comună, ca așa din acestea să se poată dovedi vechimea și originea satului nostru și a numirilor acestora.” (1/1895, 2)

Descrierea hotarului, a satului Măidan şi a părţilor singulare este titlul părții a doua a studiului, unde sunt oferite informații despre ceea ce Al. Graur numea „toponimie minoră”[12], adică denumirile din interiorul unei localități. Le reținem pe cele specifice satului Măidan, pentru care autorii oferă explicațiile necesare și utile:

[9] *FD*, nr. 40/1891, p. 2.
[10] *Ibidem*
[11] Vezi, în acest sens, şi articolul nostru, *Preocupări de limbă română în **FD** (1886-1918*), în *Reflex*, Anul II (serie nouă), nr.10 (13), oct. 2001, p.53-54.
[12] *Nume de locuri*, București, Editura Științifică, 1972, p. 5.

„Cuvântul *Măidan* în limba noastră poporală însemnează un loc deschis, de unde adecă să vede în depărtare. (7/1895, 1). Menționat în Anonymus Caransebesiensis (AC), p. 86.

Barbura[13] e nume femeesc... Barbure se zice la noi și la ascuțișul săcurii.

În descântecul „de număratura mare", obvine înainte: „securi bărburate".

„Barbar și Varvar" se zice la un om fără credință în Dzeu. Pre copiii cei mici, când încep a vorbi, părinții îi prind de barbă, desmierdându-i așa:

„Asta-i barbă barbură
Asta-i gură bucură
Ăsta-i nas puturos,
Că-i mucos și imos (mânjit)
Astea-s buci cu buză dulci,
Ăștea-s ochi licurici;
Asta-i frunte beleuză
Ăsta-i cap flocotos" (7/1895, 2);[14]

[13] Iată părerea lui Th. Hristea, *Probleme de etimologie*, București, Editura Științifică, 1968, p. 78: „Ceea ce este și mai interesant e că, sub influența lui *călină – călin*, a apărut în limbă perechea sinonimă **barbură – barbur**. Boabele care formează fructul călinului se numesc și *barbure*, deoarece cu sucul lor roșu se face „îmbărburarea" (Adică semnul crucii, mai ales la copii, pe frunte, bărbie și obraji. „Îmbărburarea" se face în ziua de Sf. Bárbura (=Barbara = Varvara), adică la 4 decembrie.). După ce boabele călinului au primit denumirea de *barbure*, copăcelul însuși a început să fie numit și **barbur**."

[14] Interesant ni se pare sensul și întreaga abordare a obiceiului *Barbura* existent la românii din sudul Dunării, așa cum a fost el prezentat de către Drăgomir Drăghici, locuitor din Criveli, Bor, la al XI-lea Simpozion de Dialectologie, desfășurat la Reșița, 7-9 mai 2004. Materialul, „Un compendiu de obiceiuri rumânești de la miazăzi de Dunăre", ne-a fost pus la dispoziție cu multă amabilitate de către autor. Prezentăm în continuare secvența referitoare la obiceiul *Barbura:* „La Rumâni există trei Barbure care se leagă, după cum vom vedea, de solstițiul de iarnă. După stilul nou data lor este 16 decembrie (Barbura Mică), 17 decembrie (Barbura Mare), 18 decembrie (Barbura Mică). În ziua de Barbura Mare, dimineața în zori, la Criveleni se aducea apă proaspătă în casă și se spunea: „Bună dimineața Barbura Mare/ Ete io venii cu vasu cu apă race/ Da tu să viń cu berechetu câmpului/ Cu grâu, cu cucuruz/ Cu săcară, cu orz/ Cu ovăz, cu mei/ Cu păsui, cu crâmpii/ Cu bucatele cu toate/. Să viń cu vaci, cu viței/ Cu oi cu mnei/ Cu scroafe cu purcei/ Cu cloțâle cu pui/…/ Cu pace în casă…" Se crede că la Barbură ziua se mărește cât mișcă puiul în «ghioacă». De la Barbură până la Crăciun cât sare cocoșu din prag, de la Crăciun până la Anul Nou (sân-Văsâi) – undeva până la Bo(bo)teză (sântu Ion) – cât sare cerbu de trei ani. Apoi, se spune, creșterea zilei o ia pe brazdă. Persoana străină care prima intră în casă în ziua de Barbură se pune «cloță». Se așază jos să stea neclintită cum trebuie să fie și cloța pe ouă. Alături se aruncă boabe de grâne vorbind: «pui, pui, pui». Pe valea Timocul Negru, bunăoară la Zlot și Podgorț, boabele se aruncă într-o arie încercuită cu o sfoară grăind: Pui, pui, pui și ouă vițăluș, purceluș, mneluși și căței… tot la casa mea să fie! Deci la rumâni cloța se va așeza la Barbura Mare, nu ca la sârbi la Ajunul de Crăciun. Stăpâna din casă face trei turte unse cu miere de stup, două mici și una mare pentru Barburile respective și le pune pe masă, cum se urmăresc Barburile. Lângă ele se pune și o sită deasă cu semânții de grâne și alte bucate ca și dovlete fript. Aceste se împart (se numesc) la cele trei barbure, să susțină sănătatea tuturora, inclusiv animalelor domestice, norocul și sporul din cuprinsul averii familiei, „berechetu câmpului muncit (recolta abundentă) și să-l ferească de dăunători (orbeți, golopreșnițe, cârțițe etc.) Sita a fost încinsă cu fuior (caier de cânepă trasă prin dărac). După numirea descrisă, «cloța» se răsplătește încingând-o cu fuiorul acesta și atârnându-i la grumaz doi «scălani» despoiați și legați unul de altul cu ghijele proprii. Pe valea Timocului Negru mai există un adaos, de care s-ar putea spune că se referă la crescători de animale, precum cele spuse sunt orientate spre agricultori. Dimineața denoapte, la Barbura Mare se duce stăpâna în pădure, la un «tufon» bătrân de ceroni (*cerrus* în latină). Se alege o creangă și din trei încercări se taie cu toporul. Creanga se trage până acasă și cu rămurelele ei se împodobește strunga, grajdu, toblariu, „aritu căși", cureanicu, cocina etc. Funcțiunea este apărătoare de rele, ce se vede și din discursul purtat «la tufoni»: «Bună dimineața moșu-PARASCĂU!/ Mulțămesc cu dumitale / Ia scamnu și șezi!/ N-am venit să șăd/ Numai am venit să tai pari/ Și jorz, și nuiele/ Să îngrădesc vitele mele/ De ale, de șoimane/ De nori grei/ Să străjuie vitele mele/ De un an de zîle…». Se procedează de trei ori și după toată oratia se taie odată cu toporul. A treia oară se curmă creanga. Persoana respectivă se crucește, sărută bătrânul iarăși de trei ori și își ia bun rămas: «Să rămâni cu bine/ Că io acum am plecat/ … La timp iar vin la tine». Adresându-se Barburilor, ritualul continuă mai departe. De exemplu, cu descântece contra dăunătorilor culturelor agricole. Formula similară se folosește și pe deal, la Criveleni, la cina din miezul nopții de Ajun."

Bogoe: „O tradițiune ne spune: «că un sârb ar fi venit pre acest deal să caute ocne de sare, dar cheltuindu-și banii și negăsind sare, s-a văitat una într-una pomenind pre *Bog;* iar de-atunci să fie rămas numele *Bogoe*». *Boghie* să numesce la noi o clanie (plast) de fân." (7/1895, 2);

Borțoane: „Iar borțoane numim noi petrile mari, singular *borțoniu*." (7/1895,3);

Buroni- explicația acestui nume are, poate, mai mică însemnătate; ceea ce ne interesează aici este prezența altor regionalisme explicate: *caună* (gaură); izvor cu *ciuciureu* (ciuciureul este un vălău de lemn pre care curge sau ciurăie apa); (11/1895, 3);

Cercheligi sau *Circhiligi:* „...este un loc ce să zice «Circhiligi sau Cercheligi» și e o parte din izlazul satului, și aici e o pădurița cu tufe (smidă) mici. Astfel de tufe mici să zic la noi «circhiligi» și «circoni» și credem că de la aceștia își are și numele acest loc." (12/1895, 4);

Cernele: „Să vorbesce , că mai de mult, muierile cerniau (negriau) hainele, motchele etc. cu apa din acest izvor. Și fiind că apa acestui izvor e neagră ca cerneala, credem că și locului i s-au dat numele „cernele". (12/1895, 4);

Chilavița: „Chilăviță să zice la noi și la o sapă ocnărească ascuțită, cu coada scurtă. A chilăvi, chilăvire și chilav (pre alte locuri schilav) e identic cu a maltrăta, vătăma, lovi, adeseori cu stricarea unui deget etc." (12/1895, 4);

Cioacă : „Numirea și-o are de la „cioacă" (așa să numesce trunchiul cu rădăcinele unui arbor uscat, scos din pământ.)" (12/1895, 4);

Clianțul Cerbului: „ Clianț să zice la noi la o stâncă pre carea omul nu să poate sui" (13/1895, 4);

Cucă: „ În limba poporului Cucă să numesce un deal care stă singur între dealuri, despărțit prin văli" (13/1895, 3);

Custură: „ Custură să zice la noi la un cuțit stricat cu carele să rad cismele (cioboatele) de imală" (13/1895, 3);

Dealul Sciubeiului: „ Sciubeiu să zice la noi la un izvor sau fântânuță, a cării apă să spijinesce într-o butoarcă de salcă sau de anin ori alt lemn" (13/1895, 5);

Gaiu: „În limba poporală o pădure din șes să numesce «Gaiu»" (18/1895,4);

Gladeș: „...Pre lângă această vale cresce un soiu de salcă ce să numesce «Gladeș» (lat. Acer Tataricum) poate că dela această salcă își și are numele" (18/1895, 5);

Groși: „Să crede că numele l-ar avea dela arborii groși care cândva au fost aci" (18/1895, 5);

Gropurele : „Gropurile sunt urme de săpături după metale" (18/1895, 5);

Lacul Maniului: „Despre numele acestui lac există la noi următoarea legendă:

Un nobil român numit Maniu voia, ca din câmpie să fugă la munți și d-aici la Caransebeș, ca să se întâlnească cu alți soți de arme, dar fiindcă valea Cărașului era (la Giurgiova) oprită de Căpcâni (Tătari) ca să ajungă la munți a trebuit să treacă peste Măidan, Ciudanovița, Gherlisce etc. Fiind lacul Maniului lângă drum, a crezut că e un vad, și voind a trece preste el, s-a înecat aci dimpreună cu familia sa." (19/1895, 4);

Loznic: „Noi zicem viței de vinie lozâ. Loznic să zice la loze încâlcite; poate că vor fi fost cândva aci multe loze de vinie, și de la acelea numele «Loznic»" (19/1895, 5);

Odăi: „Odaia să zice la noi la o casă din câmp încungiurată cu moșii." (19/1895, 7);

Ogaș: „Așa să zice la noi unui pârâu" (19/1895, 5)

Pădină (Păgină): „Așa să numesce șesul de pre coasta unui deal" (20/1895, 4);

Pipirig: „Pipirig este un soiu de earbă ce cresce în locuri băltoase." (20/1895, 5);

Planța (și Planița): „Vârvul Planței e cârșie (stâncos).(...) Numele poate că și-l are de la culmea Planței carea e plană, adecă șes." (20/1895, 5)

Plisc: „În limba poporului vorba plisc însemnează coastă sau deal steril acoperit cu peatră" (20/1895, 5);

Prislop: „Locul dintre doi munți sau doauă dealuri, pe unde este trecătoare pre culmea lor și are forma de șeauă (de călărit) să zice prislop.” (20/1895, 5);

Scofaina: „...ca un scof (o coriță sau o troacă mică de lemn)... Poate de aci își are numele scofaina, iar scof din scob, scobit.” (20/1895, 6);

Spinături: „Să vorbesce că aci a fost smidă de spini, dar oamenii scoțându-i au cultivat acest teritoriu.” (20/1895, 6);

Stanisce: „«Stan de peatră» să zice la noi la stâncă. Poate că d'aci își are numele” (20/1895, 6);

Stână: „Stână să zice la mai multe *boteie* de oi, vara adunate la un loc spre a să mulge.” (20/1895, 6); Menționat în AC, p. 140.

Tâlva (mare, mică, Dobreii, lui Ștefan): „Toate dealurile și munții cu coamă (culme) lungăreață rotundă să zic «Tâlvă».” (20/1895, 6);

Vad: „Așa să numesce trecătoarea peste o vale sau părâu (ogaș)” (20/1895, 7); Menționat în AC, p. 154.

Vracnița: „Poarta dela marginea satului, carea să închide, ca vitele să nu poată ieși în câmp, să zice *Vracniță*. La noi numai numele «Vracniță» a rămas la capătul vestic al comunei, unde să zice că odată a fost vracniță (poartă) (20/1895, 7). Menționat în AC, p. 160.

Interesantă, dar mai ales valoroasă prin calitatea materialului oferit, este partea a treia, *Material limbistic sau cuvinte poporale din satul Maidan*, pentru care autorii oferă următoarea argumentare : „Sciind că un popor numai după limbă să poate cunoasce și dejudeca mai bine și văzând că literatura noastră până astăzi foarte puțină atențiune au dat părții acesteia – uneia dintre cele mai de căpetenie la alte popoare culte -, tot la îndemnul M.O. Domn Dr. Atanasie Marienescu am cules acest material limbistic care constă din descrierea edificiilor și a lucrurilor cu toate părțile și numirile tehnice ale acestora, pre care românul nostru zilnic le folosesce și care fără îndoială nu fără oarecare însămnătate istorică le-au putut susținea în graiu atâta timp.” (22/1895, 5)

Așadar, ideea că *limba* conferă identitate unui popor este aceea care stă la baza studiului celor doi autori. Trebuie reținută, totodată, *lupta* bănățenilor pentru *păstrarea, susținerea* limbii moștenite din moși-strămoși, aspect pe care-l avea în vedere și At. M. Marienescu atunci când îi îndemna pe cei doi să purceadă la întocmirea studiului : „...recunoascem prețul național și *limbistic* (s.n.) al operatului și vedem cu bucurie nu numai un început frumos pentru culegerea numelor locale și din părțile noastre, dar și diligința și priceperea ce ați arătat-o la culegerea numelor și cuvintelor de toată ziua ; și pentru aceasta operatul D-Voastre poate servi de o mustră bună pentru alte colecțiuni din alte părți, iar D-Voastre de esemple mândre pentru preoții și învățătorii diligînți și deștepți. Oradia Mare 15 Decemvrie 1894. Dr. At. M. Marienescu” (21/1895, 4). Îndemnul face parte din scrisoarea de răspuns adresată de Atanasie M. Marienescu autorilor Liuba și Iana, care-i ceruseră să stabilească etimologia numelor de dealuri, ape și localități prezente în studiul „Topografia satului Măidan”. Astfel, At. Marienescu aduce în discuție câteva aspecte care se constituie într-un material inedit, interesant și valoros pentru ideea de începuturi a etimologiei la noi în țară. În apusul Europei, în Anglia, Franța și Germania, unde „inteligînții și învățații au început încă cu un secul mai nainte, ca să culeagă numele locale și să studieze înțelesul lor s-a constatat că numele de localități de pe teritoriul, pe care locuesce un popor, din multe puncte de vedere sunt de mare însămnătate pentru noi.”

Sunt dezbătute, apoi, alte două idei prezente, de altfel, pe întreg parcursul secolului al XIX-lea, aceea a continuității poporului român pe aceste locuri și a luptei înaintașilor pentru existența și limba lor: „Strămoșii noștri, din seculi în seculi, din generațiuni în generațiuni, aci s-au luptat, aci și-au vărsat sângele pentru bunul, esistința și limba lor, pentru aceste teritoare, ca locurile nascerii, vieții și patriei lor.” Ei sunt cei care ne-au lăsat moștenire tradiții istorice, mituri păgâne, legende creștine, povești despre propria existență.

Denumirile locale reprezintă o sursă de informații despre limbile care s-au vorbit pe teritoriul patriei noastre înainte de colonizarea romană; trebuie să avem, însă, în vedere și faptul că există denumiri din „limba de azi”. Lor li se adaugă cele date de popoarele migratoare care au trecut peste teritoriul Daciei, deși acestea nu s-au împământenit, ci au căutat zone de șes; prin urmare, numele din țara noastră aparțin popoarelor anterioare colonizării Daciei.

At. Marienescu face referire la felul în care s-a implicat, personal, în culegerea toponimelor, subliniind interesul manifestat, în acest sens, de însuși regele României și de „Societatea geografică”, care au atribuit premii celor merituoși. Sunt amintite lucrările: „Dicționariu topografic și statistic”, publicat în 1872 de către Dimitrie Frunzescu, la București, și 20 de dicționare cu nume de localități din 20 de județe din România. Rolul de a „scruta” și explica materialul cules le revine „literaților și învățaților”.

În continuare, sunt prezentate opinii ale unor învățați despre denumirile locale din țara noastră. Trauquott Tamm, de exemplu, în lucrarea *Über den Ursprung der Rumänen,* face o paralelă între afirmațiile scriitorilor străini și ale celor români referitoare la originea noastră ca popor: cei dintâi sunt de părere că românii au venit pe acest teritoriu în secolele al XI-lea și al XII-lea, în vreme ce ai noștri susțin continuitatea pe aceste meleaguri încă de la colonizare. Concluzia lui T. Tamm este că un răspuns corect se poate da abia după ce specialiștii vor fi cercetat materialul cules. Referitor la slavi, acesta recunoaște că s-au așezat în zona de șes, în sudul Dunării; românii, fiind în zona de deal, este exclusă varianta existenței denumirilor slave în toponimia românească.

Samuel Borovszky consideră denumirile din Ardeal și Ungaria ca fiind de origine slavă, germană (provenite de la slavi, goți și nemți), iar despre „valahi” afirmă că sunt „venituri” din secolele al XII-lea și al XIII-lea.

Wilhelm Obermüller ajunge la concluzia că originea cuvintelor trebuie căutată în limba celților, preluată de slavi și de germani. Și At. Marienescu împărtășește această idee, de aceea va publica, în paginile FD, un *Studiu despre Celți și numele de localități*.

Este amintit numele lui B. P. Hasdeu, care în *Cuvente den bătrâni*, în *Istoria critică a românilor* și în *Magnum Etimologicum* este de părere că denumirile românești sunt de origine slavă. At. Marienescu își propune să arate legătura valahilor din Dacia cu celții și cu limba lor, „ca în acest mod să se ușureze priceperea și judecata asupra numelor esplicate”.

Indiferent de etimologia termenilor folosiți într-un loc sau altul din Banat, remarcăm conservatorismul bănăţenilor în ceea ce privește limba vorbită pe aceste meleaguri din moși – strămoși, fapt evidenţiat și de către Ilarie Chendi: „Pe întreg rotogolul românesc nu există provincie mai bogată în literatură poporală și în musică, cu dialecte mai specifice și mai înţorţonate de particularităţi ca Banatul. Nicăiri nu se ţine cu atâta îndârjire la dialectul local ca aici. El formează un fel de enclavă în mijlocul celorlalte naţionalităţi (…). Bănăţenii sunt mari patrioţi locali, căci li-e drag nu numai de limba lor cea «dulșie», dar și de pământul pe care locuiesc. Și adevărul e că acest dialect e făcut parcă anume, să cânţi și să glumesci în el.”[15] Iar Titu Maiorescu, într-un articol din „Convorbiri literare”[16], era de părere că: „… dialectele îndeosebi sunt un izvor de întinerire pentru toată fiinţarea limbei literare.”

[15] *Zece ani de mişcare literară în Transilvania 1890 – 1900.* Material critic., *Familia*, XXXVII, 1901, nr. 3, p. 26.
[16] *Ibidem*

BIBLIOGRAPHY

„Foaia diecezană", Caransebeș, 1891, 1895.

Chendi, I., *Zece ani de mișcare literară în Transilvania 1890 – 1900.* Material critic, „Familia", XXXVII, 1901, nr. 3.

Chiș-Toia, D., *Preocupări de limbă română în „Foaia diecezană" (1886-1918*), în „Reflex", Anul II (serie nouă), nr.10 (13), oct. 2001.

Coteanu, I., *Stilurile moderne ale limbii române literare*, „Limba română" nr. 2, 1960.

Graur, A. *Nume de locuri*, București, Editura Științifică, 1972.

Hristea, Th., *Probleme de etimologie*, București, Editura Științifică, 1968.

Liuba, S., Iana, A., *Topografia satului și hotarului Măidan*. Urmată de Studiu despre celți și numele de localități de At. M. Marienescu, Caransebeș, Tiparul Tipografiei diecezane, 1895.

Maiorescu, T. *Neologismele,* (1881), în vol. *Critice*. Ediție îngrijită și tabel cronologic de Domnica Filimon, București, Editura Eminescu, 1978.

Mirea, G., *Junimea și neologismele*, „Limbă și literatură", vol. II, 1980.

Pușcariu, S., *Limba română*, I, București, Editura Minerva, 1976.